

liggende Lovforslag et mere alvorligt Forsøg paa at komme ind paa selve Jordspørgsmaalets Løsning, og demokratisk Lovgivning vil her møde Fødselsadelens Offervillighed. Bl. a. ved Gennemførelsen af det Lovforslag, som handler om Len og Fideikommissgodser, har man Lov til at vente en saadan Offervillighed hos den danske Adel, de danske Herremænd. Man kunde fristes til at pege paa, at i Historien har man virkelig mødt Offervillighed. Man har mødt den den 4. August 1789, da den franske Adel frivilligt frasagde sig sine Privilegier, man møder ogsaa her en Stemning — som det blandt andet fremgik af, hvad den ærede sidste Taler, de Konservatives Ordfører (Ulrich), fremsatte —, en absolut ærlig Villie til imødekommende at virke for en Sag, der for alle har saa stor Vigtighed. Og det forekommer mig, at naar man betragter den Tid, i hvilken vi lever, er der al Grund til at haabe, at Jordspørgsmaalet maa komme ind i en saadan Bane, at adskillige kan vende tilbage til Jorden og give deres Arbejde der og selv høste Udbyttet af deres Arbejde. Der er jo i Europa i Øjeblikket vulkanske Udbrud af et ikke saa ringe Omfang, og Nødvendigheden af, at Herremandsjorden vender tilbage til Folket, synes mig aabenbar. Man har ganske vist her fra en enkelt Talers Side — og man har andetsteds argumenteret i Samklang dermed — villet give en juridisk Fortolkning, gaaende ud paa, at denne Jord egentlig var Ejendom i almindelig Forstand. Hvis man vil fremføre en saadan Paastand i et Land, der befinder sig i Revolutionens Tegn, tror jeg, den vil staa daarligt overfor et Maskingevær; Revolutionen vender op og ned paa adskillige Begreber, ogsaa paa Ejendomsbegrebet, der gydes nyt Liv i, hvad man kalder Ejendomsbegrebet. Og det, der sker ved disse Jordlove, er, som ved den gældende Lovgivning i al Almindelighed, strengt taget ikke andet, end at man søger at give til Folket, hvad Folket egentlig lovmæssigt i Kraft af sin moralske Reburde eje. Med andre Ord: Ejendomsretten skifter Karakter.

Man kan ikke hævde Begrebet absolut Ejendomsret til alle Tider, saa lidt som man i det hele paa noget Omraade kan hævde uforanderlige Begreber. Hvis man tænker sig en Jurist forsvare Krigen, vil han gøre det med den Begrundelse, at naar Fyrsten har erklæret Krig, skal han ogsaa være villig til at bevise, at Krigen baade er nødvendig og berettiget. Tager man Ejendoms-spørgsmaalet frem, vil Juristen ud fra Overklassesympunktet bevise, at den nu-

værende Form for Ejendomsretten, saaledes som Overklassen opstiller den, er uforanderlig berettiget og ikke kan krænktes. Selve Udviklingen viser noget andet. Jeg vil ganske bestemt hævde, at jeg ikke er en Tilhænger af Proletariatets Diktatur, tværtimod er jeg som Socialdemokrat en absolut Modstander af alt Klasseherredømme. Men jeg vil pege paa, at bolschevikiske Bestræbelser i Tiden kan kun finde Jordbund i rent anarkistiske Forestillinger, som man ikke kan bøde paa ad anden Vej end ved at give Arbejderne Del i Arbejdets Udbytte, ved at sikre dem Medejendomsret til Arbejdsmidlerne. Der er her et Omraade, hvor man kan løse Spørgsmaalet og give Ejendomsretten et nyt Indhold og sikre Arbejderne Andel i de Livsgoder, der er en Betingelse for, at man overhovedet kan eksistere paa menneskeværdig Maade, en delvis Løsning maaske, ikke en Gang den ideelle.

Jeg kunde for saa vidt slutte mig til, hvad der er fremsat af en æret Taler: at det er meget tvivlsomt, om Udstykningen er den eneste Form eller den heldigste Form — ingen kan sige det, men for Øjeblikket synes det at være saaledes. Der aabnes vel ogsaa Mulighed for Samarbejde i Retning af, at alle de smaa Jordejere vil kunne virke i Fællesskab, den kooperative Sammenlutning er ikke udelukket. Men at Arbejderen, Husmanden, er sin egen Arbejdsgiver, er for saa vidt en Løsning af dette specielle sociale Spørgsmaal, som han ikke har andre at tage Hensyn til; han bestemmer selv over sin Arbejdsdag, han siger: Jeg arbejder 8 eller 12 Timer; og en simpel Sammenligning mellem Husmandens Virksomhed derude paa Landet og Byarbejderens er ganske misvisende. Byarbejderen er ikke Herre over Arbejdsredskabet, han er snarere Arbejdsredskabets Træl. Derimod raader Husmanden selv over, hvorledes han vil indrette sin Arbejdstid, han kan altsaa for saa vidt siges at være Herre over sit Produkt, hvad derimod Arbejderen i Byen ikke kan siges at være, da han kun modtager en delvis Betaling for, hvad han har fremstillet. Men der er et Moment — som for Resten for den Sags Skyld ogsaa har fundet nærmere Omtale, men som jeg gerne vli fremhæve endnu skarpere, end sket er —, nemlig det, at hvor man taler om Værdien af disse nye Husmandslodder, bør man ikke overse, at man her ogsaa har en moralsk Værdi. Hvis man vil se paa Byarbejderens Tilværelse, selv hvor den former sig forholdsvis gunstigt, er han dog alligevel til en vis Grad afskaaret fra den direkte Deltagelse i Ar-